

Пасля адкрыцця дошкі мы пайшлі ў рэдакцыю, дзе размяшчаўся міжнародны прэс-цэнтр. Там, у адзіным свабодным на той час кабінце, памянулі дарагога чалавека самымі добрымі словамі. Валянцін запрасіў тады да сябе ў Мінск, каб бліжэй пазнаёміцца, ды на працягу года я туды так і не патрапіў. А неўзабаве мой новы знаёмы пайшоў з жыцця, аб чым я вельмі-вельмі шкадую па сёння.

Уладзімір Наркевіч

Беларускі саюз журналістаў

ЯШЧЭ РАЗ ДЗЯКУЙ, БАРЫС ВАСІЛЬЕВІЧ!

...На Паўночных могілках на дарозе ад адной роднай магілы да другой, нязменна звярочваю да сціплага помніка Барысу Васільевічу Стральцову ў цяпер ужо рослым бярозавым гаі... Ён і тут усміхаецца. Зрэшты, нядзіўна, бо быў, бадай, самым усмешлівым чалавекам на факультэце – нават сярод студэнтаў, ды і ўвогуле, напэўна, у любой кампаніі...

У любой кампаніі, бадай, любая спрэчка на прафесійную (і не толькі!) тэму практычна адразу спакваля заціхала, калі чулася сакраментальная фраза «А вось Стральцоў гаварыў... Барысу Васільевічу спадабалася / не спадабалася...». Стральцоў для ўсіх нас з першых дзён вучобы быў суперпрафесіяналам і тады, і сёння. Яго безагаворачная, 100-працэнтная рэпутацыя жывілася і на нашых вачах. Бо ён свае лекцыі пастаянна скіроўваў на рэальную практыку, што ў той час было немалой рэдкасцю. Ён падрымліваў любую больш-менш творчую ініцыятыву, дакладней, менавіта патрабаваў яе, заахвочваў. Раніцай у якой-небудзь газеце выйшаў твой невялічкі матэрыял, а ўжо днём Стральцоў на лекцыі разбірае яго «плюсы» і «мінусы». Яму самому было непадробна цікава «вазіцца» з моладдзю. І гэта адразу адчувалася, гэта імпанавала. Да яго можна было запраста падысці, параіцца. Ды і ўвогуле, ён заўсёды быў акружаны – студэнтамі ва ўніверсітэце, журналістамі (і не толькі) у рэдакцыях...

Зусім «зьялёным» трапіў на абарону яго дысертацыі. Уразіла, як ён адказваў на заўвагі апанентаў. Спачатку, натуральна, дзякаваў, пасля гаварыў, што можна было б прывесці яшчэ і такія, і такія крытычныя заўвагі ў свой уласны адрас, а потым вельмі ветліва, але фактычна ўшчэнт разбіваў і тыя, і другія аргументы.

– ...Пачытай рукапіс майго рамана да публікацыі. Мне важна, што не спадабаецца ўчарашняму студэнту...

– Як Вы ўсё паспяваеце, яшчэ і раман...

– А я ж сябе не прымушаю, не вымучваю, яно само пішацца. Проста што б ні рабіў цэлы дзень, хоць бы на той жа дачы градкі капаю, а у галаве, лічы, увесь час вакол рамана ўсё круціцца... А вечарам старонку-дзве толькі запісвай... Тым больш, што тут – і сюжэт, і героі – усё з жыцця...

Старыя звяздоўцы, якія працавалі са Стральцовым больш дзясятка гадоў, заўсёды ўспаміналі яго добрым словам. А ён не забываў «Звязду», ужо прафесарам нават ездзіў ад яе ў камандзіроўкі. І сёння помню загало-
вак яго 40-гадовай даўнасці крытычнай публікацыі з Наваполацка «Кан-
такт ёсць, ды іскра з перакосам» пра ўкараненне навуковых распрацовак
мясцовых даследчыкаў на тамтэйшых прадпрыемствах.

Ён заўсёды мог даць любым, як прыхільнікам, так і апанентам майстар-
клас – падмацаваць тэорыю (і ў ёй быў у многім першапраходцам) артыку-
лам, нарысам, кніжкаю... «Рабі, як я!» гэта за ім не «ржавела».

Але было б вялікай няпраўдай маляваць толькі анёльскі вобраз Барыса
Васільевіча.

Ён бываў – і нярэдка! – вельмі калючым, нават па-свойму жорсткім
чалавекам. Не баяўся, калі трэба, сказаць, што думае, каму б там ні было,
незалежна ад пасада ці сяброўскіх адносінаў.

...З электрычкі да дачы самая кароткая дарога паўз домік Бары-
са Васільевіча. Амаль кожны раз адным «дабрыднем» не абыходзіліся,
спыняліся, бывае, на гадзіну. Стральцова цікавіла ў рэдакцыйным
жыцці ўсё. А самае галоўнае – ён гаварыў, што думае пра тую ці іншую
публікацыю, раіў падтрымаць першыя крокі кагосьці і крытыкаваў,
крытыкаваў, крытыкаваў... Шчыра скажу, некалькі разоў наўмысна ішоў
даужэйшай дарогай.

Але куды ж ты дзенешся ад праўды, хоць і не прыемнай... Тым больш,
што ў галаднаватыя 90-ыя мы аказаліся на суседніх дзялянках, калі за
плотам садавага таварыства «асвоілі» на кароткі час па нейкай сотцы
закінутай саўгасам няўдобицы. Навакал шчыравалі агароднікі з вялікім
стажам, але і яны ў многім пасавалі перад Стральцовым з яго акуратнасцю,
прадуманасцю, нейкай сапраўднай агароднай стратэгіяй, а самае важнае –
павагай да ўсяго жывога ва ўсіх праявах, і, натуральна, важкім плёнам. Ён,
дарэчы, нават салідную кніжку пра агарод напісаў і выдаў. Ён працаваў на
зямлі так, як пісаў артыкулы. Дакладней, наадварот, пісаў так, як працаваў
на зямлі.

Была ў яго яшчэ адна зайздросная для навакольных страсць – лес
і грыбы. Непераўзыйдзеным докай быў і тут. Ён апеў тутэйшыя лясы
і лугі ў сваіх «абразках». І было вельмі нязвычайна глядзець на знаёмыя
дзясяцігоддзямі краявіды вачыма Майстра, бачыць у будзённым адмет-
нае... Як у прыродзе, так і ў людскім інтэрнаце...

Не забуду, як ён літаральна «разнёс» маю практыку ў «Гродзенскай
праўдзе», а ў канцы нечакана сказаў: «А ўсё ж такі тут нешта ёсць, ідзі ў
«Звязду», паспрабуй сябе...», – і сам пазваніў у рэдакцыю. Атрымалася,
што вызначыў усё маё жыццё... Яшчэ раз дзякуй, Барыс Васільевіч!